

S Bilişim Danışmanlık

Türkiye'de SİYASİ İSTİKRAR

2022 Ekim Aylık Rapor

Siyasi İstikrar İndeksi (Sİİ) Ekim Raporu Referans: 12190

Özet ve Deęerlendirme

Sİİ Ekim’de yükselmiştir; **35.939**’dan **36.072**’ye. “Temel Meşruiyet ve Yönetim Normlarının Kararlılığı” alt sektör indeksindeki düşüş önemlidir. “Hükümet Kurulum ve İşleyiş” alt sektör indeksindeki yükseliş dikkat çekicidir.

2 / 6

“Temel Meşruiyet ve Yönetim Normlarının Kararlılığı” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; M. İnce AYM üyeliğine seçilmiş, siyasi aktörün yüksek mahkemeye böylesine üye yapılması, en hafifinden, devleti zedeleyicidir. Basın kanun değişiklikleri, laiklikte ülke çaplı ağır ihlaller ve iktidarcı sessiz kalınması izlenmiştir. BDDK, TCMB’nin hukuk ihlalleri, seviye atlamış haldedir.

“Parlamento Desteği ve Yapısı” alt sektör indeksi gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; ilki, basın kanun değişikliği, sosyal medyada sansür girişimi, kanun yürürlüğünde zamanlamayı seçim-ayarlı kılmaktır. Ekonomideyse Hükümet, makroekonomik çerçevesiz işleyiş kanunlarla berkitip sorumluluğunu anonimleştirme gayretindedir. AYM ve RTÜK üye seçim işleyişle TBMM, ümit kırıcıydı. İdare mensubunu yargıya taşıyarak İdare ve Yasamayı denetlettirmek, enteresan Anayasal aritmetik akıldandır. Altılı masa iç-deviniminden sonra türban konulu Anayasa değişikliğ girişimi, politik desteğin bileşimini değişime, ittifakların uhuvvetini farklılaştırmaya açıklık kazandırıcıdır. Kontrollü sanılan politik sarsıntılara hazırlıklı olunmalıdır.

“Hükümet Kurulum ve İşleyiş” alt sektör indeksi yükselmiştir. Yükseliş temel nedeni, genel ölçüm, hükümet görev müddeti ve yılsonuna yaklaşıldığından, ağır olumsuz gelişmelerde dahi olumsuz notlama yapılamamasındandır. Ekim’de, bankalar basına kapalı toplantıda Maliye Bakanı’na şöyle dedi: "Biz bütçe açığını fonlamak için 450 milyarlık tahvil daha almayı düşünmüyoruz. Kısa vadeli amaç için bize 10 yıllık aldırıyorsunuz. Olmaz. Gerekirse döviz sahiplerini kovarız." Bu aslında, 66. Hükümet’i ekonomik/finansal muhakkak, zayıf ihtimal politik konsolidasyona tâbi kılabilecek ya da seçimde ağır zorlayıcı gelişmedendi. İkincisi, Karadeniz doğalgaz bulgusunun uzun senelerce ülke ihtiyacının %5’ini bile

karşılayamayacak düzeyde olduğu bizzat Cumhurbaşkanı yardımcısı tarafından deşifre edilmiştir. Bu aslında, Rusya doğalgaz ödeme düzeniyle birlikte değerlendirildiğinde enerji sahasında “teknik-iflasın” kapıda oluşuna işaretlendi. TCMB’nin işlevsizliği sınırlarına dayanmış, kopma evresindedir. İçişleri ve Adalet Bakanlık koordinasyon zayıflıkları, kirliliklerde yayılmanın tekrar başlaması izlenmiştir.

“**Siyasa Uygulama ve Yönetişim**” alt sektör indeksi hafif yükselmiştir. Yükseliş başlıca nedenleri hem HDP hem de FETÖ yönünde aşırı yahut ağır denebilecek işleyişten çıkış işaretleri verilmiştir. Verilen işaretlerin bazısı Yargı bazısı İdare eliyledir. Kasım politik trafiğinden anlaşılan, HDP’yi Anayasa değişiklik bileşeni haline getirmek, türban vesilesiyle - tam ilgili görünmese de- FETÖ tabanını geri kazanmaya açıklık üretmek içindir. Politik ritim, politik destek üretmek için yine yanına yargı ve kamu kudretini alarak hareket etmektedir. Bu tür gayret politik destek üretebilir, bileşimini esnek kılabilir ama başkanlık rejiminin kurucu akli ve onun toplumsal dayanak formatını rettir.

“**Kurumlarla İlişkiler**” alt sektör indeksi aynı kalmıştır. Dönem içinde olumlu gelişmeler; Azerbaycan’ın İran karşısında baskılanması nedeniyle tepkimeler ortak, kurumlar arası uyum yüksektir. TSK’nın kimyasal silah kullandığı iddialarına kurumsal muhalefet tepkimesi yerindedir. Yargı yerleri özellikle Danıştay kararları Hükümet bazı uygulamalarını reddediciydi. Yargı yerlerinde FETÖ ve HDP yönünde esnemeleri kurumlar arası çekişme değil eşanlı-değişimin işareti görmek takdiridir.

“**Dış Politik Aktörlerle İlişkiler**” alt sektör indeksi yükselmiştir. Yükseliş başlıca nedenleri hem ABD hem de Rusya cihetinden pozitif yaklaşımlar, ABD’den vaatler Rusya’dan somut destekler izlenmiştir. İsrail’le Bakü ve Ankara’da temaslar pozitif yüksek potansiyeldendir. İran’da artan iç çalkantı, Besiç’in içte ve dışta agresifliği izlenmiştir. Yunanistan’ın, İran’ın artan hareketlenmesi nedeniyle İsrail’in Türkiye’ye yanaşmasıyla ABD desteğini yanına daha az alabilecek görünmektedir. Öte yandan, Türkiye, Rusya’dan doğalgaz ödemelerinin 2024’e ertelenmesini istemiş, diplomatik ederi ortadadır.

“**Bürokratik Kapasite ve Tam Kullanımı**” alt sektör indeksi hafif yükselmiştir. Yükseliş başlıca nedenleri; diplomaside yıllardır ilk-kez bu kadar pozitif kayıt girilmiş, hemen tamamı askerî-diplomasi kaynaklıdır. Yargıda, FETÖ ve HDP yönünden esneme ayrı, özellikle

Danıştay kaynaklı makul kararlar ümitvardır. Finans bürokrasisi alt-sektörü geri çekmeye devam etmiştir.

“**Siyasi Şiddet**” alt sektör indeksi aynı kalmıştır. PKK ile mücadelede mevsim şartlarının avantajına rağmen özellikle Kuzey Irak Pençe-Kilit operasyon bölgesinde verilen şehitler alt sektör indeksini aşağı çekiciydi. Suriye sınırında PKK saldırıları hareketlidir. Covid-19 kayıpları alt-sektörü gerileticidir. Alt-sektörü destekleyen, bertaraf edilen PKK’lılardır. PKK’nın Mersin polis evi saldırısı verilen şehitten ziyade bilahare süreç yönetimi bakımından kamuoyunun tepkisini çekmiştir.

4 / 6

“**Ekonomik İstikrar Faktörleri**” alt sektör indeksi hafif gerilemiştir. Gerileme başlıca nedenleri; enflasyon çok yüksek seyrinden aşağı çekilememekte, çekmek istenmemektedir de. Bankalar, enflasyonla mücadele etmemenin iradi olduğunu geç de olsa anlamış görünmektedir. Bankaların 66. Hükümet ağır olumsuz makroekonomik uygulamalarına direnç gösterdiklerine dair iddialar tedbiren izlemededir. Türkiye Rusya’dan doğalgaz ödemelerinin 2024’e ertelenmesini istemiş, ederi ortadadır. Karadeniz doğalgazının ilk yıllar arzı 10 milyon m3, ülke tüketimine nazaran “minik” denebilecek rakamdandır. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay rakamı deşifre etmekle, aslında, ülke enerji ithalat ve dengesizliğinin kalıcı oluşunu itiraf etmiştir.

Siyasi istikrar Ekim’de yükselmiştir. Başat yükseliş “Hükümet Kurulum ve İşleyiş” alt sektöründedir. Dışa dönük esneme ve destek artan potansiyelleri, özellikle İran’ın konsolidasyona yaklaşması devrededir. İran konsolidasyona girerse Türkiye’nin küre ve bölgede konumu sert ölçüde değişebilecek, devlet, hükümet ve idari kapasitesi, siyasi manzarası pozitif formatlanmaya açıklık kazanabilecektir.

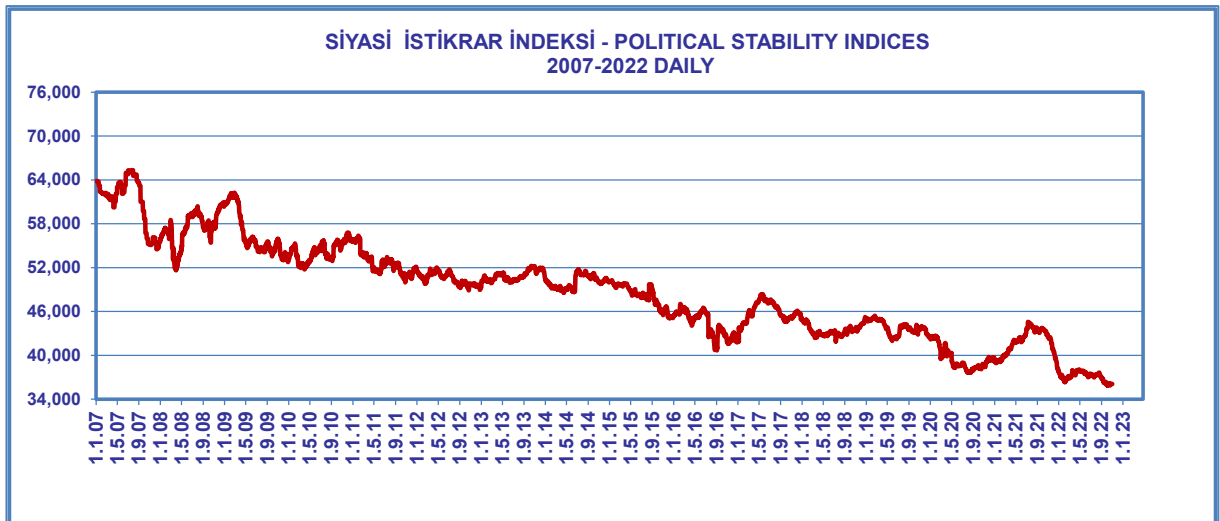
Alt Sektör Gelişmeler

	30.09.22	31.10.22	% Değişim / Difference
Siyasi İstikrar İndeksi (Sİİ) / Political Stability Index (PSI)	35.939	36.072	0,37
Temel Meşruiyet ve Yönetim Normları / Basic Legitimacy And Governance Norms	3.377	3.255	-3,61
Parlamento Desteği ve Yapısı / Parliament Support and Structure	11.446	11.434	-0,10
Hükümet Kurulum ve İşleyişi / Government Forming and Operation	348	451	29,60
Siyasa Uygulama ve Yönetişim / Political Efficiency and Governance	4.844	4.907	1,30
Kurumlarla İlişkiler / Relations with Institutions	3.183	3.183	0
Dış Politik Aktörlerle İlişkiler / Relations with Foreign Political Actors	2.906	3.006	3,44
Bürokratik Kapasite ve Tam Kullanımı / Bureaucratic Capacity and Full Usage	1.302	1.339	2,84
Siyasi Şiddet / Political Violence	4.524	4.524	0
Ekonomik İstikrar Faktörleri / Economical Stability Factors	4.010	3.973	-0,92

5 / 6

Veriler

Değerlendirmelerde izlek ve raporlamalarla birlikte **1.376** haber (17.520'den 18.895'e) ve yaklaşık **380** ekonomik veri kayıtlanmıştır. Haber ve verilerin kayıtlanma oranı yaklaşık **%2,8'**dir.

Sonuç

Ekim’de siyasi istikrar yükselmiştir. Başat yükseliş “Hükümet Kurulum ve İşleyiş” alt sektöründedir. Dışa dönük esneme ve destek artan potansiyelleri, özellikle İran’ın konsolidasyona yaklaşması devrededir. İran konsolidasyona girerse Türkiye’nin küre ve bölgede konumu sert ölçüde değişebilecek, devlet, hükümet ve idari kapasitesi, siyasi manzarası pozitif formatlanmaya açıklık kazanabilecektir. Dışarıda gayri iradi gelişmeyle desteklenen Hükümet, içerde de hareketlenmiş, politik destek bileşiminde değişim ve muhalefet kanadı içinde mesafe açmak adına naif gayretlerdedir. Bu gayretlerin nihai ederi henüz belirsizdir.

6 / 6

Saygılarımızla,
S Bilişim Danışmanlık

Not: Ana Rapor 65 sayfadandır.

“Bu raporun barındırdığı ya da dayandığı bilgiler yazarlarının doğru ve güvenilir olduğuna inandığı kaynaklardan alınmış ve akademik denetime tabi tutulmuştur. Bununla birlikte üçüncü şahıslardan alınan hiçbir bilginin doğruluğu ve tamlığı bağımsız olarak onaylanmamış buna dair bir garanti verilmemiştir. Rapordaki ifadeler geleceğe dair güncel beklentiler temin edebilir ve doğrudan güncel veya tarihi bir gerçeğe ilişkin olmayan herhangi bir beyan içerebilir. İşbu ifadeler bilinen / bilinmeyen riskler, tereddüt ve kapsamlı olarak belirtilmemiş başka faktörler içerebilir. Bu rapora katkıda bulunanlar sürekli değişen bir çevrede faaliyet gösterdiğinden devamlı yeni risklerin ortaya çıkması doğaldır. Okuyucu bu ifadelere aşırı bir güven sergileyerek yatırım ya da ticari bir işlem yapmalarını için uyarılmaktadır. Raporun hazırlanmasına katkıda bulunanlar yeni bir bilginin doğuracağı sonucu müteakiben hiçbir ifade üzerinde halka açık bir güncelleme yapma zorunluluğu taşımaz. Raporu yazarlar bu bilgilerin kullanımına bağılı doğacak hiçbir zarar yahut kayıptan hiçbir şekilde sorumlu tutulamazlar.” Tüm hakları saklıdır. Bu raporun hiçbir parçası fotokopi, kayıt, bilgi depolama ve yeniden kullanımı mümkün kılacak araç / sistem dâhil olmak üzere alıntı yapılamaz, yeniden yayınlanamaz.